

Stadsmissionens matcentraler Årsrapport 2022

Ett sorgligt rekordår

© Sveriges Stadsmission 2023

Text och analys: Jens Jonsson

Intervjuer: Örebro Stadsmission

Foto: Caroline Nilsson

Formgivning: TBWA, Arkitektkopia Kalmar, Sveriges Stadsmissioner

Personen bilderna har ingen koppling till rapportens innehåll.

För att garantera deltagarna i studien anonymitet har alla namn på personer och platser ändrats eller tagits bort.

Innehåll

Matfattigdom – årets nyord.....	4
Om Stadsmissionens matcentraler	6
Året 2022 ett sorligt rekord	8
Varje dag handlar för mig att överleva	14
Så lindrar vi matfattigdomen.....	18
Pågående projekt och utvecklingsarbeten.....	20
En naturlig del av livsmedelskedjan	22
Matcentralpartners	25
Matcentralerna blickar framåt.....	26
Hur vi arbetar med Globala målen	27

Matfattigdom – årets nyord

I spåren av pandemin och till följd av inflation och skenande priser på bland annat mat har allt fler människor som inte tidigare behövt hjälp sökt sig till Stadsmissionen för stöd.

Det är människor som ofta har en inkomst men vars lön inte längre räcker till både mat och hyra. Det är pensionären som tvingas välja mellan att köpa mat eller betala räkningar. Det är föräldern som avstår från att äta middag för att barnen inte ska behöva somna hungriga.

Varje år presenterar Institutet för språk och folkminnen (Isof) sin Nyordslista. Ord som fått genomslag under året, och beskriver aktuella företeelser och skeenden i vårt samhälle. 2022 var Matfattigdom ett av dessa ord. Matfattigdom är naturligtvis en ekonomisk fråga, att man tvingas prioritera bort mat eller välja billig, ofta näringsfattig mat. Men även andra aspekter spelar in, exempelvis att sakna eller uteslutas från ett socialt sammanhang kring en måltid

En kraftig ökning

Under året som gick har Stadsmissionens matcentraler expanderat kraftigt. Vi har ökat mängden mat vi förmedlat med nästan 70% under 2022, och ändå ser vi att behovet är så mycket större. Stadsmissionens matcentraler rustar för att hantera ännu större volymer och lindra situationen för ännu fler människor.

Genom att vara en naturlig del i livsmedelskedjan kan vi ta hand om överskott och omfördela mat från alla led i varuflödet när det uppstår, inte bara rädda det som riskerar slängas den sista dagen på produktens bäst före-datum.

Ordet Matfattigdom lanserades av Sveriges Stadsmissioner i Fattighetsrapporten 2019. Därför är jag tacksam att resten av Sverige nu – snart fyra år efter det att vi lanserade begreppet – har fått upp ögonen för Matfattigdom. Både som ord och som samhällsutmaning.

**Jonas Wahlstrand, Generalsekreterare
Sveriges Stadsmissioner**

Om Stadsmissionens matcentraler

Våra matcentraler finns från Umeå i norr till Malmö i söder. Vi tar emot överskottsprodukter från aktörer i alla delar av livsmedelskedjan och fördelar den till människor som lever i utsatthet och matfattigdom – livsmedel som i annat fall skulle ha blivit matsvinn.

Från matcentralerna når maten människorna vi möter som en tillagad måltid i en social verksamhet, delas ut som stöd i en matkasse, eller säljs till kraftigt rabatterade priser i en Matmissionen-butik.

Förutom till Stadsmissionens ca 60 egna verksamheter levereras produkter till ca 40 verksamheter i många andra organisationer. Genom våra samarbeten ser vi till att maten når de som behöver den.

Genom matcentralernas olika verksamheter får personer som står utanför arbetsmarknaden möjligheten att arbetsträna inom lager, logistik, restaurang och handel.

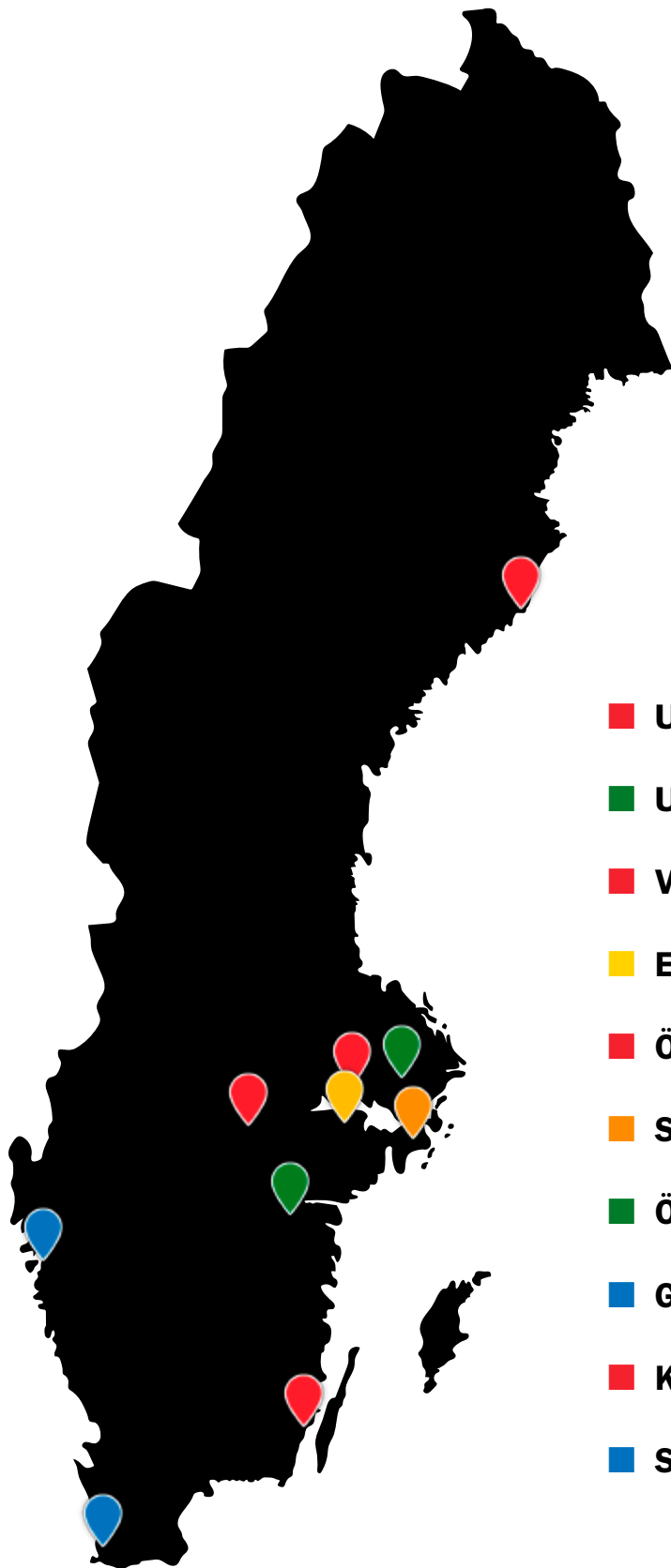
Läs mer om vårt arbete: sverigesstadsmissioner.se/fattigdom/matcentralen/

Tryggt och säkert

Stadsmissionens matcentraler är registrerade livsmedelsverksamheter, och vi följer samma lagar, regler och branschriktlinjer som livsmedelsföretagen vi samarbetar med gör. Våra verksamheter står under kontroll av samma myndigheter, och vi utkrävs samma ansvar på vårt arbete med säker livsmedelshantering.

Genom vårt nätverk av matcentraler och våra olika kanaler ut till målgrupperna kan vi hantera stora volymer av alla varuslag – torrvaror, kylda och frysta produkter – i såväl konsument- som storkösförpackningar.

Därför är Stadsmissionens matcentraler en trygg samarbetspartner till livsmedelsföretagen, och ett säkert stöd till människor i utsatthet.

- **Umeå Stadsmission**
- **Uppsala Stadsmission**
- **Västerås Stadsmission**
- **Eskilstuna Stadsmission**
- **Örebro Stadsmission**
- **Stockholms Stadsmission**
- **Östergötlands Stadsmission**
- **Göteborgs Stadsmission**
- **Kalmar Stadsmission**
- **Skåne Stadsmission**

Året 2022 ett sorligt rekord

Redan under pandemiåren ökade antalet människor som sökte stöd hos Stadsmissionen. Med en skenande inflation och stigande priser har situationen nu förvärrats för många fler. En utdelad matkasse kan lindra de mest akuta behoven, men den löser inte problemet med matfattigdom. För att vända utvecklingen krävs politiska initiativ och beslut. Läs mer om Stadsmissionens förslag i [Fattighedsrapporten 2022.](#)

Ett rekordår

År 2022 blev ännu ett rekordår för Stadsmissionens matcentraler. Vi nådde fler människor med mer mat än någonsin tidigare.

3 500

Så många ton mat hanterade vi 2022. Samtidigt som vi är stolta över våra resultat så vet vi att bara en försvinnande del – mindre än 5% – av matöverskottet i Sverige räddas från att bli till matsvinn. Tillsammans kan vi ändra på det!

67%

Under året har mängden mat som omfördelats via våra matcentraler ökat kraftigt. Men för att möta det växande behovet i spåren av inflation och skenande priser behöver vi fortsätta växa för att göra mer för fler.

Våra insatser för människorna vi möter	Antal	Procentuell ökning jämfört med föregående år
Antalet hushåll/vecka som hämtat en matkasse	2 200	+47%
Serverade måltider i sociala verksamheter	1 000 000	Oförändrat
Antal medlemskap hos Matmissionen	18 400	+99%
Personer som arbetstränat i våra matcentraler	130	+13%

Produkter och dess klimatpåverkan

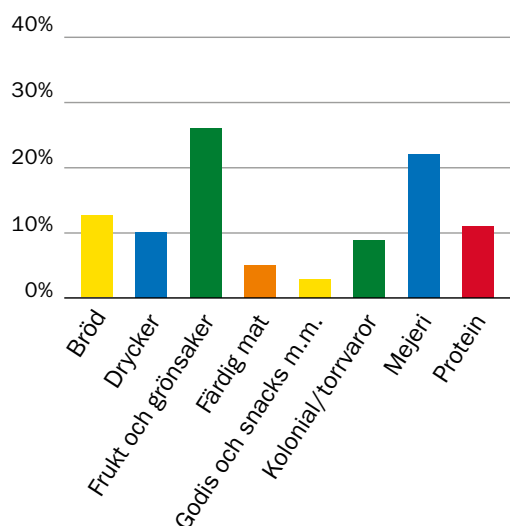
Den mat vi omfördelar registreras digitalt* och fördelas i Produktkategorier och underliggande varugrupper. Här har vi exkluderat produkter som inte är matvaror – exempelvis hygienartiklar, tvätt- och rengöringsmedel, husgeråd och förbrukningsvaror. Genom att jämföra våra registrerade varor mot forskningsbaserade klimatdata kan vi följa upp matens miljöpåverkan. Att bekämpa matsvinn är bra för både människor och miljö.

8 125 ton CO₂e

Koldioxidekvivalenter (CO₂e) beskriver hur stor klimatpåverkan omräknat i växthusgaser olika livsmedel har. Att odla, tillverka, transportera och lagerhålla livsmedel innebär ofta en hög klimatpåverkan. Det är därför det är så viktigt att producerad mat faktiskt äts upp och inte slängs.

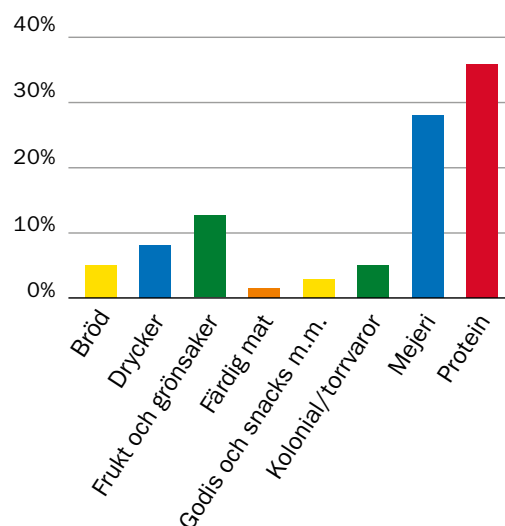
Fördelning i produktkategorier

Produktkategoriernas andel av den totala vikten i procent:

Klimatavtryck per kategori

Produktkategoriernas andel av den räddade matens totala klimatpåverkan i procent:

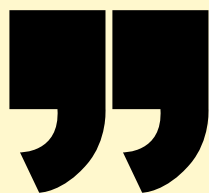

Ökad kapacitet och fortsatt digitalisering

Att vi lyckats nå så fina resultat under 2022 beror framför allt på en satsning för att öka mottagningskapaciteten i flera av våra matcentraler och fler, effektiva kanaler för att nå fler människor i behov av matstöd:

- Den sociala matbutikskedjan Matmissionen öppnade tre nya butiker i Stockholmsområdet som en del i ett samarbete med branschorganisationerna Svensk Dagligvaruhandel (SvDH) och DLF Dagligvaruleverantörernas förbund.
- Under året öppnade som planerat våra nya matcentraler i Linköping och i Umeå, båda två samlokaliserade med lokala logistikaktörer vilket betyder tillgång till stora kyl- och frysanläggningar samt tillgång till effektiva transportlösningar.
- Malmö matcentral flyttade in i nya, större lokaler.
- Kyl- och frysrum installerades i Örebro matcentral, och frysrum i Eskilstuna matcentral.
- Vi uppgraderade vårt egenutvecklade produktregistreringssystem. Vi gick från att registrera varor i en mobilapp till att använda handdatorer utrustade med professionella streckodsläsare, vilket har medfört en markant ökning i effektivitet.

Samtidigt som vi är stolta över våra resultat så vet vi att bara en försvinnande del – mindre än 5% – av matöverskottet i Sverige räddas från att bli till matsvinn. Tillsammans kan vi ändra på det!

Varje dag handlar för mig att överleva

Katrin fick ingen snäll start i livet. Hon växte upp i Norsborg med en mamma och pappa som båda var missbrukare. Oftast gick hon till skolan på tom mage och längtade efter att någon skulle se henne, och upptäcka att hon behövde hjälp.

Men så blev det aldrig. Hon själv blev beroende av alkohol och bara 17 år gammal fick hon veta att hon väntade barn. Det som först kändes som en kalldusch blev snart hennes livlina.

– Efter att jag fick besked om barnet så slutade jag ganska snabbt med alkoholen. Hon blev viktigast av allt för mig och jag lyckades hålla mig nykter väldigt länge, berättar Katrin.

Längtan efter ett lugnare liv och en bra miljö för barnen tog henne till Örebro. Hon minns ännu den kvinna från Öbo som väntade in henne och tog emot familjen då flyttlasset rullade in en sen lördagskväll. Hon kände sig varmt välkommen till sitt nya liv.

Sedan dess har tillvaron ändå varit en kamp för både henne och barnen. Hon har hunnit bli mamma till fem barn och delar vårdnaden med fyra fäder. Efter en ADD-diagnos, och trasslande medicinering, så har hon hamnat i ett amfetaminmissbruk som stjal det mesta av hennes sinnesro. Hon saknar både utbildning och jobb och kämpar varje dag för att få livet att gå ihop.

Hon har blivit en mästare på att hushålla

Hon dyker ofta upp på Örebro Stadsmission dagverksamhet och en gång i veckan besöker hon matcentralen för att fylla på skafferiet.

– Det är så härligt att komma till er, ni säger mitt namn och kramar får man om man behöver. När jag hör mitt namn - Katrin - så känner jag att jag verkligen finns, säger hon och skrattar till.

Katrin berättar att hon blivit en mästare på att hushålla med de små resurser hon har. Hon lagar soppa på en bit korv, potatis, morötter och buljong. Av överblivet potatismos gör hon plättar som hon river ned rå potatis i. Hennes dotter får äta tre gånger om dagen, hon själv nöjer sig med färre måltider.

– Varje dag handlar för mig om att överleva, summerar Katrin. Jag slåss mot både psykisk ohälsa och svag ekonomi. Det jag längtar allra mest efter är att få tillbaka min sinnesro, att kunna andas lugnare och känna större hopp inför framtiden.

Det är så härligt att komma till er, ni säger mitt namn och kramar får man om man behöver. När jag hör mitt namn - Katrin - så känner jag att jag verkligen finns.

Så lindrar vi matfattigdomen

Nästan 70% av alla insatser Stadsmissionen gör handlar om matstöd i någon form. Det är oftast genom maten som kontakten skapas, relationen byggs och förändringen av en utsatt livssituation kan påbörjas. Maten når de behövande på något av följande sätt.

Sociala verksamheter

På öppna mötesplatser, boenden, och andra sociala verksamheter serveras lagade måltider av gratis livsmedel matcentralen levererar. Råvarorna är ofta färskvaror av högre kvalitet än vad verksamheten skulle ha råd att köpa in.

Matkassen

En prenumeration på matkasse hos Stadsmissionen kan vara det som gör att det finns mat på bordet i slutet av månaden för den som befinner sig i ekonomisk utsatthet. Tillsammans med matkassen erbjuds ofta vägledning och ekonomisk rådgivning.

Matmissionen

I butikerna kan den som har en inkomst som ligger under försörjningsstödsnivå bli medlem och handla till priser motsvarande 30% av ordinarie butikspriser, eller lägre. I butikerna erbjuds även arbetsträning för att stötta människor på deras väg mot arbete eller studier.

Restaurang Svinn

I Göteborg är finns det en lunchrestaurang och catering riktad mot en allmänhet som värderar både miljömässig och social hållbarhet. Resturangen erbjuder även arbetsträning.

2022 fanns det fem Matmissionen-butiker i Stockholm och en i Malmö. Sammanlagt har Matmissionen 18 400 medlemmar.

Varje vecka delades matkassar ut till 2 200 hushåll, till ett värde av 1 600 kr/mån.

Under 2022 levererade Matcentralerna till närmare 100 verksamheter inom fler än 20 organisationer. Mängden mat motsvarar cirka **1 000 000 måltider.**

Pågående projekt och utvecklingsarbeten

Utöver det ständigt pågående utvecklingsarbetet som sker lokalt i våra matcentraler krockar Sveriges Stadsmissioner gärna arm med flera aktörer/branscher/discipliner i gemensamma projekt då vi är övertygade om att vi tillsammans med andra kan göra mer för fler.

Ökad donation av överskottslivsmedel – i hela kedjan

Uppskattningsvis slängs 100 000 ton ätbar mat varje år – mat som skulle kunna doneras och distribueras till människor som behöver den. I dag doneras mindre än 5 procent av maten som i stället blir till svinn.

Tillsammans med **IVL Svenska Miljöinstitutet, Frigoscandia, Stockfiller, och Willys** driver Sveriges Stadsmissioner ett tvåårigt projekt under 2022–2024 i syfte att utveckla och utvärdera nyckelfaktorer för att minska matsvinnet genom ökade donationer från hela livsmedelskedjan.

Det handlar bland annat om att utveckla kostnadseffektiv och miljövänlig logistik, att finna bästa metoden för butiksdonationer, att undanröja juridiska hinder och att testa nya typer av samarbeten.

Målet är att genom donationer från livsmedelsindustri till ideell sektor rädda 10 000 ton överskottsmat från att bli till matsvinn år 2025.

Projektet finansieras av **Vinnova**.

Gemensam logistik för Mälardalens matcentraler

Den stora utmaningen för en mindre matcentral är att säkra inflödet av mat. Majoriteten av maten kommer från butiksledet, som måste sorteras, kvalitetssäkras och fördelas snabbt på grund av mycket korta datum. Samtidigt har man sällan kapaciteten att ensam tacka ja till de större volymer man ibland blir erbjuden från leverantörer eller grossister. Detta ville Stadsmissionerna i Eskilstuna, Västerås och Örebro ändra på tillsammans i ett projekt.

För att stå rustade att hantera större volymer från leverantörs- och grossistledet har matcentralerna ökat den egna mottagningsförmågan både genom satsningar i de egna lokalernas kyl- och fryskapacitet, och gemensamma lagerytor hos en logistikpartner. Utöver detta koordineras och planeras transporter regionalt genom att utnyttja lediga pallplatser i befintliga varuflöden mellan städerna. På så sätt hålls såväl kostnader som klimatpåverkan nere.

Projektet redovisar redan efter första året väldigt fina resultat, och man har fördubblat volymen räddad och omfördelad mat. Stadsmissionen har goda förhoppningar att erfarenheterna från Mälardalen och projektets resultat kommer kunna skalas upp till nationell nivå.

Projektet löper fram till och med december 2023 och är finansierat av **Kavli Fonden**.

En naturlig del av livsmedelskedjan

Stadsmissionens matcentraler ska vara den självklara samarbetspartnern för livsmedelsföretag som inte vill låta sina osålda produkter bli till matsvinn. Vi är en naturlig del i livsmedelskedjan, och den sista chansen för maten att hamna på en tallrik.

Därför vill vi:

- Aldrig tacka nej till ett erbjudande för att volymen är för stor. Vi har satsat hårt på att öka kapaciteten i våra matcentraler för att mer mat ska kunna räddas.
- Snabbt och smart fördela maten dit den behövs. När vi blir erbjudna volymer för stora för en matcentral att hantera ensam ska vi fördela maten i vårt nätverk genom smarta logistiklösningar.
- Utöka samarbeten med fler ideella aktörer. Maten ska nå människor där behoven finns. Stadsmissionens matcentraler har lång erfarenhet och kompetens av matstöd, och samarbetar gärna med andra organisationer som också möter människor i utsatthet.

Vårt företagserbjudande

Vi är stolta över att hjälpa livsmedelsbranschen att minska sitt matsvinn. Genom våra samarbeten minskar vi tillsammans onödig klimatpåverkan och lindrar matfattigdomen i Sverige.

Men vi behöver mer än bara maten vi omfördelar. Att driva matcentraler i tio städer är kostsamt, och vi söker ständigt smarta samarbeten för att kunna göra mer för fler.

Det finns många sätt ditt företag kan stödja Stadsmissionens matcentraler! Här bredvid berättar tre av våra matcentralpartner om hur de stödjer vår vision om ett mänskligare samhälle för alla.

Läs mer om våra företagssamarbeten: sverigesstadsmissioner.se/ge-stod/foretag/matcentralpartner/

Vi på Willys brinner för allas rätt till bra mat. En del i detta är att stödja sociala organisationer med varor som annars skulle bli till matsvinn. Därför hjälper vi gärna med ta fram best practice för donationer så att fler butiker i Sverige ska våga dela med sig av sina osålda varor.

Elisabeth Pernmyr, Hållbarhetsansvarig
Willys

Trygghet och bröd på bordet är tyvärr inte en självklarhet för alla. Som Stadsmissionspartner vill Pågen bidra till att barn, unga och familjer som lever i utsatthet får stöd och en förbättrad livssituation.

Berith Apelgren, Hållbarhetschef
Pågen

Matsvinn är en viktig fråga för Frigoscandia där vi vill göra skillnad och bidra till ett bättre samhälle. Genom vår Saving Food-lösning vill vi stötta er samhällsviktiga verksamhet med kvalitativa logistiklösningar som inte kompromissar med livsmedelssäkerheten.

Fredrik Danielsson, Senior Hållbarhetsspecialist
Frigoscandia

Matcentralspartners

Bland livsmedelsföretagen samarbetar vi med 80-tal livsmedelsbutiker och 11 e-handelsaktörer, och över 75 leverantörer och grossister som regelbundet donerar sitt överskott. Utöver dessa har ytterligare ett hundratal företag skänkt sitt överskott vid enstaka tillfällen under 2022. Här är företagen som vi har ett samarbete med under 2023.

WILLY:S

 FRIGOSCANDIA

 Svenska Retursystem

 eSmiley

 MERKLE
a dentsu company

MARS

Matcentralerna blickar framåt

Överskott i livsmedelskedjan uppstår sällan där behoven av mat är som störst. Under 2023 utreder vi därför hur vi på bästa sätt kan styra och fördela livsmedelsföretagens erbjudna volymer mellan våra matcentraler.

Utredningen ska utöver en kartläggning av outnyttjad kapacitet i befintliga transportflöden formulera behoven för ett digitalt stöd som kopplar samman erbjudna överskottsvolymer från värdekedjans olika steg med våra matcentralers lokala behov.

Matmissionen expanderar i landet genom butiksetableringar i bland annat Helsingborg i Skåne och Norrtälje utanför Stockholm. Planen är att etablera 5 nya butiker under året. Etableringarna sker i samarbete med branschorganisationerna Svensk Dagligvaruhandel (SvDH) och DLF Dagligvaruleverantörernas förbund

Hur vi arbetar med Globala målen

Hushåll som regelbundet hämtade matstöd hos Stadsmissionen fick mat till ett uppskattat värde av 1 600 kr i månaden under 2022.

Under 2022 fördelade vi livsmedel motsvarande 7 miljoner måltider.

Enligt en utvärdering 2021 upplever 79% av hushållen en ökad livskvalitet och 69% en förbättrad hälsa genom att kunna hämta en matkasse varje vecka.

Här får människor i arbetslöshet möjligheten att närma sig arbetsmarknaden genom att arbetsträna inom områden som lager, logistik, butik och restaurang

Tillsammans med företag i livsmedelsbranschen räddade vi 3 500 ton från att bli till matsvinn.

Maten som räddades under 2022 motsvarar 8 125 ton CO2e i klimatpåverkan.

Vi samarbetar med fler än 175 företag inom logistik- och livsmedelsbranschen, och levererar till fler än 100 verksamheter som möter människor i utsatthet.

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

SVERIGES STADSMISSIONER

Klara Södra Kyrkogata 1
111 52 Stockholm
Box 16355, 103 26 Stockholm
sverigesstadsmissioner.se

PG 900-1751, Swish 1239001751

Vi kämpar för de som kämpar.